

Val '94



Eyðólv Dimon, vafevni javnaðarfloksins í Suðurstreymoy, skrifvar:

Fíggjarlógin

– Ikki eitt roknistykki, sum altíð skal ganga upp, men eitt amboð, sum kann og skal nýtast, skrifvar Eyðólv Dimon m.a.

Fyri tann, sum hugsar um landið, sum var tað eitt vanligt húsarhald, ella ein lítul fyrirkæpa, kunnu krøvini frá dønum um javnvág á fíggjarlóginum tykja vera sunn fornuft. Vit hava yvirtikið ov nógv skuld frá privata vinnulívinum, so vit hava ikki ráð til tað sama sum fyrr. Tí noyðast vit at taka nøkur hørð ár, har tænarar og váttingar fá tí almenna ikki eru sum frammanundan – aftan á kann so alt gerast gott aftur.

So einfalt hevði alt bara verið, um hitt almenna onki fíggjarligt samband hevði havt við restina av samfelagnum.

Landskassin er ikki ein húsarhaldskassi
Í veruleikanum er almenni sektorin sjálvandi tætt samantvinnaður við allar aðrar partar av samfelagnum, og virkseini í almenna sektorinum hevur á sama hátt sum alt annað virkseini í landinum viðfevandi avleiðingar fyri búskaparligu gongdina. – Tí er tað beinleiðis lívshættisligt fyri samfelagsbúskapin at hugsa um landskassin sum var hann ein vanligur húsarhaldskassi!

Ein stór eind

Júst tí, at tann pengur og tað virkseini, ið stavar frá tí almenna hvørki er verri ella betri enn tað, sum kemur frá restini av samfelagnum, hava almennu útreiðslurhar og inntøkurnar avleiðingar fyri búskaparstøðuna í landinum sum so; men tað, sum ger almenna sektorin serliga spennandi, búskaparliga sær, er at hann er *ein* stór eind, sum vit tilvitað kunnu styra á ein heilt annan hátt enn tað ber til í privata vinnulívinum, har hvør pinkalítil eind í sínum lagi noyðist at taka avgerðir út frá egnum fortreytum. – Samstundis hevur hitt almenna betri møguleikar fyri at taka lán (ella hinvegin at spara upp!) enn privati sektorin.

Avleiðingar fyri eftirspurningin

Um vit vita hvat vit gera, og

um vit vilja, so liggur almenni sektorin tí ikki í sama mun undir fyri teimum búskaparligu »lógum«, sum galda fyri privati vinnu- og húsarhaldini. Hetta samstundis sum tað, sum hitt almenna ger, hevur avleiðingar fyri eftirspurningin eftir vörum og tænastrum og harvið fyri búskapin sum so.

Eitt stýringsamboð

Almenni sektorin er tí ikki bara tann parturin av samfelagnum, sum skapar tær trygdir og tænarar, sum eru fortreytin fyri at restin av samfelagnum kann virka á framkomnum støði, hann er samstundis eitt amboð, vit tilvitað kunnu nýta til at styra búskaparligu gongdina!

Kann seta gongd á

Tá búskaparstøðan er sum hon er í dag: nógv fólk arbeiðsleys, vinnutól liggja still og heilar vinnugreinar liggja lamdar, tá er almenni sektorin – mest fíggjarlógin – hitt einasta skjótt virkandi amboð, vit eiga, sum beinleiðis kann fáa gongd á aftur.

Tvinnir hættir

Hetta kann gerast á tvinnar hættir:

1) Vit kunnu velja bara at halda tær, tá ringar úðir koma. Tað vil siga, vit lata vera við at skera fíggjarlógina, sjálvst um skattagrundarlagið fellur. Hervið sprænir hitt almenna meiri pening út í umferð, enn tað tekur inn, og tí verður eftirspurningurin øktur, soleiðis at gongd kemur á aftur og kreppan annaðhvørt hasar av ella verður ikki so ring sum hon annars hevði verið.

2) Vit kunnu taka meira rívan til og vaksa um útreiðsluðuna á fíggjarlóginum, soleiðis at peningainnspræningin verður størri. Hetta virkar sjálvandi eisini skjótt.

Spára í góðum tíðum

Hevði nú støðan hinvegin verið sum seinast í áttatiárunum, at arbeiði var til

allar hendur og meira enn tað, so hevði einasti skilagóði politikkur verið í fyrstu atlugu ikki at økt útreiðslurnar á fíggjarlóginum, so hvørt sum skattainntøkurnar hækkaðu, og í aðru atlugu kanska beinleiðis at minka um útreiðslurnar, samstundis sum skattatrygging varð hækkað. Soleiðis ber til at forða fyri at búskapurin verður ovurupphitaður, fyri síðan at skrambla saman.

Landsstýrið nýtti fíggjarlógina skeivt

Tað var júst tí at landsstýrið ikki nýtti fíggjarlógina sum amboð á rætta hátt seinast í áttatiárunum, at støðan er blivin sum hon er í dag: sjálvst um landið svam í peningi og ov mikið var av arbeiði, var kortini hall á fíggjarlóginum, og harvið setti hitt almenna upp aftur meiri ferð á búskaparligu ovurupphitingina. Hetta var ó-

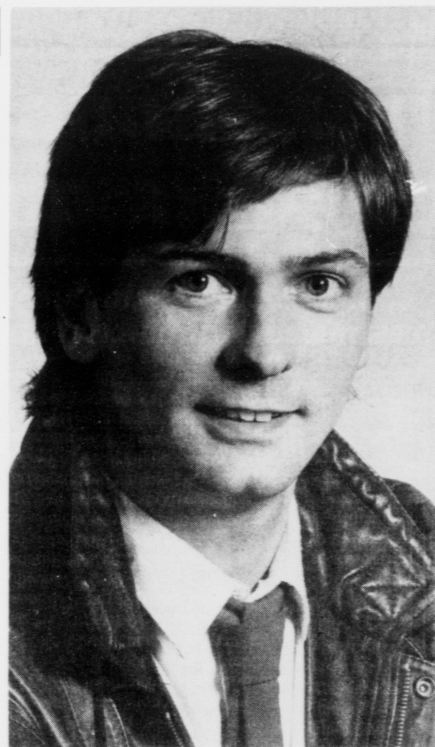
forsvarligur búskaparpolitikkur, so tað stendur eftir, og hesum líða vit undir í dag. Men tað er akkurát líka so órandi óforsvarligt at noyða Føroyar í dag, í ringastu búskaparkreppu, at forða tann politikk, vit áttu at førti tá.

Kreppan meira lemjandi

Tað einasta, vit fáa hurturúr, er at kreppan verður stöðugt meira lemjandi, tí fíggjarlógin í sjálvari sær er við til at kroysta ta seinastu sevjuna úr okkum, í staðin fyri at vit kunnu seta gongd á aftur.

Tí verður tað allar fyrsta, javnaðarflokkurin fer at gera í komandi landsstýri, at syrgja fyri at fáa treytirnar um javnvág á fíggjarlóginum úr aftur avtaluni við danir, so vit øll sleppa til verka aftur.

– Men tað nyttar onki, at javnaðarflokkurin veit hvat



skal til, um tú ikki við únári atkvøðu hjálpir okkum at fremja loysnirnar í verki.

Eyðólv Dimon, vafevni javnaðarfloksins í Suðurstreymoy

Tað var júst tí at landsstýrið ikki nýtti fíggjarlógina sum amboð á rætta hátt seinast í áttatiárunum, at støðan er blivin sum hon er í dag, skrifvar Eyðólv Dimon m.a.

»Vit vilja fast standa...«

– Eg kann ikki lata vera við at spyrja meg sjálvan, hvat ein maður sum Hans Jacob Havstreym, sáli, úr Norðagøtu, hevði sagt um støðuna í samfelagnum í dag, sigur Henry Jarnskor, vafevni Javnaðarfloksins í Eysturoynni.

Verkamaðurin og fiskimaðurin er í ferð við at missa vinnin rættindi.

Fram til dagin í dag hava vit vunnið á forðingum og kreppum, ið hava stungið seg upp. Vit hava dugað at brúkt teir møguleikar, ið vóru her á landi og uttan um okkum. Menn við hugsjónum og áráði hava gingið undan og víst leið til menni, sjálvsálit og trúgv upp á morgindagin. Hava vit mist trúna??? Mong eru tey, ið hava mist alla vón, og vónleyst sær tað út, nú vit trilva eftir loysnum uppá samfelagskreppuna.

Eina slíka markanta afturgongd hava fá, um nakar,



Henry Jarnskor: – Javnaðarhugsjónin er besta amboðið at hava sum víðføri

okkara upplivað. Vit hvørki duga ella megna at umstilla okkum. Vit kenna okkum einsamøll við øllum trupuleikum.

Enn einaferð mugu vit á-sanna, at »blindar eru ó-gongdar gøtur«.

Hvar eru undangongumenninir? Hvørjir eru teir, ið skulu ganga á odda og vísa okkum hvar frægest er gangandi, til vit eru komin yvir?

Tryggja tær at hesi álitisfólk hava javnaðarhugsjónina sum víðføri á ferðini. Utan hana ganga vit okkum í óføri.

Eg kann ikki lata vera við at spyrja meg sjálvan, hvat

ein maður sum Hans Jacob Havstreym, sáli, úr Norðagøtu, hevði sagt um støðuna í samfelagnum.

Eg eri vísur í at henda javnaðarkempa neyvan hevði ypt øksi og sagt: »Tað finnst ongur patentloysnir«.

Hvar hevði hin føroyski verkamaðurin verið í dag, og ikki minst – hvar hevði hin føroyski fiskimaðurin verið í dag, um ikki menn sum Hans Jacob ruddu leið og slóðuðu gøtu???

Samvinna og felagsskapur vóru skjaldramerki hansara:

»Vit vilja fast standa, hvørjum øðrum rætta hond, vinnist sigur kring um landa, loysast upp øll trælabbnd, vinnist fram á fólksins áingi. Tá vár rætt vit hava fingið til at fremja javnaðarmál«.

Henry Jarnskor, vafevni javnaðarfloksins í Eysturoy